

У ФРН службові злочини містяться в останньому розділі Особливої частини КК 1871 р. (у розділі 28). Як зауважує Ф. Решетников, це останнє місце службових злочинів у системі Особливої частини КК ФРН лише підкреслює специфіку, особливий характер відповідної групи злочинів і аж ніяк не означає, що законодавець ставиться до них, як до посягань, що є другорядними за своєю небезпекою, і тому залишеними «наостанок». Розділ розпочинається з декількох параграфів, в яких детально регулюється відповідальність за отримання або дачу хабара в залежності від низки обставин суб'єктивного або об'єктивного характеру. Законодавець до даного розділу включив і ті злочини проти правосуддя (вимагання показань шляхом фізичного впливу; кримінальне переслідування завідомо невинного; порушення своїх обов'язків суддями або третейськими суддями та ін.), суб'єктами яких є службові особи - судді, або співробітники правоохоронних органів. До системи службових злочинів належать: тілесні ушкодження, заподіяні службовою особою при несенні служби (в КК ФРН відсутня більш загальна норма про відповідальність за зловживання владою); офіційне посвідчення підроблених документів; довільне завищення або незаконне стягування різних зборів; порушення податкової таємниці; порушення службової таємниці; порушення таємниці судового розгляду; порушення таємниці поштових і телеповідомлень (тобто телефонних, телеграфних та ін.).

Список використаних джерел

1. Конституція України від 28 серпня 1996 р. (редакція від 01 січня 2020 р.) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 14 травня 2020 р.).
2. Кримінальний кодекс України від 05 травня 2001 р. (редакція від 28 квітня 2020 р.) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 14 травня 2020 р.).
3. Веніславський Ф. Спеціально-дозвільний принцип у конституційно-правовому регулюванні. *Правові науки України: збірник наукових праць*. URL: <http://www.info-library.com.ua/books-text-10078.html> (дата звернення: 14.05.2020).
4. Решетников Ф. М. Ответственность за должностные преступления в зарубежных странах. URL: <http://ex-jure.ru/law/news.php?newsid=941>.

Гакан М.

*студентка III курсу
юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету
Науковий керівник: старший викладач
кафедри кримінального права
та процесу ТНЕУ
Декайло П.В.*

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ВЗАЄМОДІЇ СЛІДЧОГО З ОПЕРАТИВНИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ

Наш світ зазнав небачених змін, речі які вчора були для нас науковою фантастикою, стали реальними. Так і в світі злочинів все стало зовсім не таким, як було ще кілька років тому, зараз злочинці використовують нові технології та методи, для кращої кваліфікації злочину та швидшого його розкриття, слідчому мало не щодня доводиться співпрацювати з іншими оперативними підрозділами. Дана тема має важливе, як теоретичне так і практичне значення, адже на даному моменті ми не маємо чіткої регламентації такої діяльності, така взаємодія потребує глибшого розкриття у правових нормах, що дозволить нам до кінця зрозуміти її природу.

Тож, є очевидним факт проблемності даного питання, над ним працювала чимала кількість науковців правників та юристів криміналістів, таких як: О.М. Бандурка,

О.І. Бастрикін, В.М. Биков, Т.В. Боголюбська, І.Ф. Герасимов, І.М. Гуткін, О.О. Закатов, О.Н. Карпов, О.Н. Колесніченко, Є.Ф. Коновалов, О.С. Косенко, І.Ф. Крилов, А.О. Ляш, В.І. Попов, В.І. Ткаченко, В.П. Цильвік, О.О. Чувільов, І.М. Якимов та ін.

Метою даного дослідження стали роль та місце слідчого в кримінальному провадженні, а також аналіз сучасного законодавства в сфері взаємодії слідчого з іншими оперативними підрозділами.

Головною правовою колізією в даній ситуації є те, що Кримінальний процесуальний кодекс не подає нам визначення, що ж таке «взаємодія», для того щоб знайти тлумачення даного поняття потрібно звернутися до Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» де в п. 5 ст. 7 міститься пояснення терміну «взаємодії», як обов'язоку підрозділів, які проводять оперативно-розшукову діяльність, здійснювати взаємодію між собою та іншими правоохоронними органами, зокрема відповідними органами іноземних держав та міжнародних антитерористичних організацій, з метою швидкого і повного попередження, виявлення та припинення кримінальних правопорушень. Як свідчить аналіз практичної діяльності, особливе місце в процесі взаємодії відводиться його формам. [1]

Варто виділяти такі види взаємодії слідчого з оперативними підрозділами:

процесуальні: передача протоколу прокуророві про проведення негласної слідчої (розшукової) дії (ст. 252 КПК України); доручення слідчого щодо проведення негласної слідчої (розшукової) дії (ст.ст. 40, 246 КПК України); надання допомоги слідчому при провадженні негласних слідчих (розшукових) дій (ст. 40 КПК України);

організаційні: обмін інформацією; координація; консультації; реалізація матеріалів оперативної розшукової діяльності (ОРД); аналіз причин і умов, що сприяли вчиненню злочину.

Надзвичайно важливо правильно організувати роботу з розслідування, тому що за кожним прийнятим рішенням стоїть людське життя, тому те як збере інформацію слідчий, і чи зможе він зібрати усі докази стане рушійною точкою у вирішенні долі людини. Для того щоб виконати свій обов'язок слідчому часто мало лише наявних у нього засобів, тому по ряду питань він співпрацює з Національною поліцією України, прокурором, спеціалістами та іншими фахівцями. [3]

Розглядаючи приклад Національної поліції України, то існує певний алгоритм взаємодії, який міститься в «Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні», в ній перераховано принципи на основі яких повинна здійснюватися дана співпраця:

- 1) заборони втручання в процесуальну діяльність слідчого, осіб які не мають законних на те підстав;
- 2) принцип швидкого, неупередженого та повного розслідування кримінальних правопорушень;
- 3) принцип дотримання загальних засад кримінального провадження;
- 4) принцип нерозголошення відомостей досудового розслідування;
- 5) принцип оптимізації використання можливостей органів досудового розслідування й оперативних підрозділів Національної поліції України у виявленні, запобіганні та розслідуванні кримінальних правопорушень.

Вище перераховані принципи є обов'язковими для дотримання незважаючи на форму взаємодії. Існують такі форми взаємодії слідчого з оперативними підрозділами:

- 1) можливість слідчого доручати проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій відповідним оперативним підрозділам (п.3 ч.2 ст.40 КПК), ця взаємодія переважно стосується вилучення речових доказів та допиту осіб;
- 2) оперативні підрозділи Національної поліції України, органів Національного антикорупційного бюро України, Державного бюро розслідувань, органів, що здійснюють контроль за додержання податкового і митного законодавства, органів, Державної кримінально виконавчої служби України, органів Державної прикордонної служби України, які здійснюють слідчі (розшукові) та негласні слідчі (розшукові) дії в кримінальному провадженні за письмовим дорученням слідчого, прокурора (ч. 1 ст. 41 КПК);

3) під час виконання доручень слідчого, прокурора співробітник оперативного підрозділу користується повноваженнями слідчого (ч. 2 ст. 41 КПК). [2]

4) доручення слідчого, щодо проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій є обов'язковими для виконання оперативним підрозділом.

Якщо ж розглядати питання взаємодії на прикладі обшуку житла або іншого майна особи, то ухвала про дозвіл на такі дії, згідно з ч. 1 ст. 236 КПК України може бути виконаною слідчим або прокурором. В такій ухвалі визначається коло осіб, які можуть проводити даний обшук. Для цього окремим наказом видається розпорядження про утворення слідчої оперативної групи (аббревіатура СОГ) під якою розуміється тимчасове формування створене з метою проведення слідчих (розшукових) дій у конкретній справі.[4]

СОГ має ряд критеріїв притаманних лише їй, по-перше усі дії членів групи об'єднані однією метою, яка полягає в швидкому розслідуванні та розкритті злочину; по-друге уся діяльність кожного з членів СОГ передбачена розробленим спільним планом дій; по-третє кожен з членів групи діє в межах передбачених для нього повноважень, та має свою функціональну самостійність; по-четверте робота у складі СОГ допомагає раціоналізувати слідчому витрати часу та ресурсів, на зібрання повної інформації, а така оптимізація допомагає швидшому розкриттю справи.[5]

Підбиваючи підсумки, хотілося б підкреслити значущість діяльності слідчого, його робота має величезне значення для подальшого розв'язку справи, варто пам'ятати, що вся робота слідчого обмежена процесуальними строками, а багато справ просто неможливо повністю дослідити у виділені законом проміжки часу, саме тому, виникає потреба залучення оперативних підрозділів для пришвидшення всього кропіткого процесу збору оцінки матеріалів справи, доказів, свідчень і тд. Потрібно розробити простіший і досконаліший правовий механізм, який детальніше б показав, як створюється слідча оперативна група, також регламентував її склад і діяльність, що зрештою могло б сприяти утворенню не лише разових груп, а груп які могли б співпрацювати на постійній основі. Адже, неодноразова співпраця дозволила б вдосконалити мало не до автоматичності увесь процес, бо існування кваліфікованої команди, яка має досвід у тому чи іншому роді справ є знахідкою. Так існування СОГ не звільняє слідчого від його обов'язку, він залишається головуючою особою в даному процесуальному етапі, проте залучення професіоналів підносить якість такої роботи, тому що Взаємодія слідчого з оперативними підрозділами зумовлена тим, що кожен з них має специфічні, тільки їм властиві засоби виявлення кримінальних правопорушень, які необхідно використовувати не окремо один від одного, а комплексно. Зазначені вище складові взаємодії слідчих та оперативних працівників, сприятимуть гарантуванню безпеки людини та підвищенню довіри до правоохоронних органів у населення.

Список використаних джерел

1. Безсонна Т. Ф., Левенець С. А. Взаємодія слідчого з оперативними підрозділами під час проведення слідчих (розшукових) дій «Теорія і практика судової експертизи і криміналістики» - 2019: Харків ХНУВС, 2019. С. 26-28.

2. Кримінальний процесуальний кодекс України 2020 р. : Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення 10.05.2020).

3. Салюк І. В. Взаємодія слідчого з оперативними підрозділами під час проведення слідчих (розшукових) дій). веб-сайт. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/36790/1/208.pdf> (дата звернення 9.05.2020).

4. Яковлев О. Взаємодія слідчого з оперативними підрозділами під час проведення слідчих (розшукових) дій. *Науковий часопис Національної академії прокуратури України*. 2017. №1. С. 217–224.

5. Нечваль А. Взаємодія слідчих з оперативними підрозділами під час проведення обшуку в житлі чи іншому володінні особи. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 11. С. 333-339.